خراسان روزنامه صبح ایران
شنبه۲۹مهر۱۳۹۶ .اول صفر ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۶۶۳

«آینده روشن با خانواده کتاب خوان» شعار هفته کتاب

دبیر شورای سیاست گذاری بیست و پنجمین دوره هفته کتاب، از انتخاب شعار این رویداد فرهنگی خبر داد. به گزارش ایبنا، داریوش رضوانی گفت: پس از بررسی شعارهای پیشنهادی اعضای شورای سیاست گذاری، شعار «آینده روشن با خانواده کتاب خوان» به‌عنوان شعار این دوره از هفته کتاب انتخاب شد. بر اساس مصوبه شورای سیاست گذاری، بیست و پنجمین دوره هفته کتاب از ۲۰ تا ۲۶ آبان امسال برگزار می‌شود.

گزارش

۴ ویژگی پایتخت کتاب ایران از نگاه یونسکو

مدیر بخش فرهنگ کمیسیون ملی یونسکو، با اشاره به چهارویژگی پایتخت کتاب ایران از نظر یونسکو گفت: طرح انتخاب پایتخت کتاب ایران و روستاها و عشایر دوستدار کتاب، از مهم ترین برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای ترویج کتاب‌خوانی است که با همکاری یونسکو برگزار می‌شود. به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، به نقل از ستاد اطلاع‌رسانی رویدادهای ترویج کتاب‌خوانی، عبدالمهدی مستکین، با اشاره به طرح انتخاب پایتخت کتاب در ایران گفت: با همدلی و تلاش شبانه‌روزی فعالان در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و همکاری نهادهایی مانند یونسکو، در طول سه سال گذشته، اتفاق بسیار خوبی رخ داد که طی آن، شهرها و روستاها، فعالیت‌هایی برای ترویج کتاب خوانی انجام می دهند و در عین حال، شهری هم به‌عنوان پایتخت کتاب برگزیده می‌شود. وی با اشاره به طرح روستاها و عشایر دوستدار کتاب، افزود: در ابتدا، این طرح با حدود ۷۰ روستا شروع شد، اما هم اکنون، به آمار هزار روستا و بیش از صد شهر فعال در زمینه ترویج کتاب خوانی رسیده‌ایم؛ این نهضتی برای کتاب‌خوانی است که می‌تواند در کوتاه‌مدت و بلندمدت، نتایج خوبی در پی داشته باشد. مستکین با بیان این که ایده پایتخت کتاب، از یونسکو اقتباس شده است، تصریح کرد: ما توانستیم این مفهوم را در کشورمان به خوبی و نزدیک به استانداردهای جهانی و ملی، به اجرا در بیاوریم. مستکین درباره شاخصه‌های انتخاب شهری به‌عنوان پایتخت جهانی کتاب، توضیح داد: انسجام دستگاهی، مهم‌ترین ویژگی‌ای است که به‌عنوان شاخص در نظر گرفته می‌شود؛ به این صورت که تمام دستگاه‌های فعال در عرصه کتاب و کتاب‌خوانی، اعم از دولتی‌ها و غیردولتی‌ها، انجمن کتابداران، کتاب‌خوان‌ها، ناشران، دستگاه‌های فرهنگی و ... هماهنگ باشند تا این اتفاق، رقم بخورد. ویژگی دوم، خلاقیتی است که لازم است برای معرفی کتاب در شهر و روستا وجود داشته باشد. سومین ویژگی، درگیر کردن عامه مردم در ترویج کتاب خوانی است و چهارمین ویژگی، این است که چقدر کودکان، نوجوانان و جوانان، بر اثر این طرح‌ها به کتاب‌خوانی روآورده‌اند. مدیر بخش فرهنگی کمیسیون ملی یونسکو تاکید کرد: امیدواریم این اتفاق در سال‌های آینده رخ بدهد و از آن مهم‌تر، سهم کتاب خوانی در کشورمان بیشتر از این باشد.

شرحی از دکتر فیرحی بر تازه ترین اثرش

فقه و ضرورت شکل‌گیری احزاب

گروه اندیشه
info@khorasannews.com

داود فیرحی، درباره آخرین کتابش، «فقه و حکمرانی حزبی» و نیز، نقش حزب در دولت مدرن می نویسد: حزب، ابزاری مدرن، برای تدارک و تولید قانون در دولت مدرن است؛ حتی گفته می‌شود؛ سه گانه حزب، قانون و دولت مدرن، ملازمه منطقی دارند. به گزارش مهر، استاد دانشگاه تهران طی نوشتاری که در پی می آید، با استناد به مطالب مندرج در این کتاب، به ارائه دیدگاه فقه درباره حکمرانی حزبی پرداخته است.

■ درباره ماهیت حکمرانی حزبی

«حکمرانی حزبی» صرفاً یکی از انواع حکمرانی هاست؛ نوعی از مُلک‌داری، مهارت و صناعتِ کشورداری که در دوره معاصر و در دولت مدرن، اهمیت یافته است. ماهیت این نوع از حکمرانی چیست؟ چگونه مهارتی است و چه نسبت و تمایزی با حکمرانی های بدیل و سنتی دارد؟ معیارهای صحیح و نادرست در حکمرانی حزبی چیست و سرانجام، چه نسبتی میان صنعت حزب و دانش فقه، به‌مثابه مهم‌ترین میراث مسلمانی در حوزه حکمت عملی، وجود دارد؟ طرح «مسئله حزب» در فقه سیاسی، امتداد منطقی مواجهه فقه با دولت مدرن است.

■ فقه سیاسی و مسئله حزب

طرح «مسئله حزب» در فقه سیاسی، امتداد منطقی مواجهه فقه با دولت مدرن، ظهور پارلمان و «مفهوم قانون» در دوره معاصر است. پژوهش‌های گذشته که با عنوان عمومی «فقه و سیاست در ایران معاصر» منتشر شد، دو نکته مهم را نشان می دهد: نخست، ظهور دولت جدید در روزگار اخیر که لاجرم به مواجهه فقه و دولت مدرن انجامید و دوم، نسبت دولت مدرن با مجلس و «قانون موضوعه». روشن است که قانون موضوعه و حزب، ملازمه مفهومی دارند و حزب، مقدمه آن است. به این سان، جای خالی دو مفهوم مهم را به خوبی می‌توان مشاهده و ضرورت تحقیق در این باره را درک کرد.

■ «مسئله حزب» و «مفهوم قانون»

اهمیت حزب در نشان دادن سازو کار تدوین قانون در دولت مدرن است و مفهوم قانون نیز، ناظر به مرزهای «بازی»، حقوق مردم، حدود اختیارات دولت و کیفیت تقنین و اجرا در حکمرانی مبتنی بر قوانین موضوعه است. حزب یا حزب سیاسی، حلقه واسط بین عمل حکمرانی، حاکمیت و معیارهای حکمرانی است. در دو جلد «فقه و سیاست در ایران معاصر»، چالش‌ها و تلاش‌های فقیهان در مواجهه با دولت مدرن را، طرح و ارزیابی کردیم؛ اشاره کردیم که اساس دولت مدرن، بر قانون است و اصولاً دولت مدرن، دولت قانون است؛ همچنین، رابطه قانون و شرع را به تفصیل بررسی کردیم. آن چه در آن بررسی ها اهمیت داشت، سه مطلب عمده بود: ۱- تحول در حوزه عمومی و ظهور مفهوم قانون در ایران معاصر، ۲- دوگانه قانون و شرع در فقه و دولت مشروطه و ۳- توسعه در مفهوم قانون و اِندراج احکام شرعی، ذیل قانون موضوعه در نظام جمهوری اسلامی. به اقتضای این توسعه مفهومی، قانون مصوب در پارلمان، به دو دسته تقسیم می شود: الف) قوانین موضوعه که از حقوق و قراردادها بر می آیند و ب) قوانین مصوب که حاصل تفریع احکام اولیه، ثانویه و حکم حکومتی از دیدگاه صاحبان این مبناست. طبق نظریه‌های فقه مشروطه، وظیفه مجلس شورای ملی، وضع و نسخ و اصلاح قوانین نوع اول بود و درباره تبدیل احکام شرعی به مواد و مقررات قانونی، صلاحیت و اختیاری نداشت. اما، در تئوری های حکومت اسلامی، کارویژه مجلس شورای اسلامی، تنظیم و تصویب قوانین نوع دوم و جعل، وضع و تغییر قوانین دسته اول است. این اشارات، حاکی از این واقعیت است که مشروعیت و موقعیت مجلس قانون گذاری در فقه سیاسی شیعه، طی صد سال گذشته و از مشروطه تاکنون، نه تنها تثبیت که توسعه یافته است. با این حال، این پرسش هم چنان باقی است که مجلس قانون گذاری، در فقه مشروطه یا جمهوری اسلامی، چگونه و با چه ابزاری به این مهم اقدام و این وظایف تقنینی را ایفاء می کند؟ نظریه عمومی حزب در جست و جوی پاسخی به این پرسش است.

■ حزب ابزاری برای تدوین قانون

حزب، ابزاری مدرن برای تدارک و تولید قانون در دولت مدرن است؛ حتی گفته می شود که سه گانه حزب، قانون و دولت مدرن، ملازمه منطقی دارند. به همین دلیل هم، هر گونه سخن از دولت مدرن، لاجرم، حزب را تداعی می کند و تصویری از آن را به ذهن می کشاند. فلسفه عمومی حزب، تدوین قانون برای جامعه است؛ خواه با جعل قوانین موضوعه، خواه با تنظیم و انفاذ شریعت و حتی عرف یک جامعه در قالب مواد قانونی. اهمیت حزب از آن رو است که فرایند تولید قانون را تسهیل می کند. زیرا، قانون ابزار نظم عمومی است و در صورتی می تواند چنین کارویژه‌ای را به درستی انجام دهد که خود قانون، محل اجماع و مورد اتفاق همگان باشد. اما قانون فقط آن گاه قادر است چنین مقامی را احراز کند و مرجعی همگانی برای حل اختلاف در حوزه عمومی باشد که فرایند و قواعد تنظیم آن، با اجماع و توافق عمومی همراه شود. حزب چنین فرایندی را فراهم می کند.

■ حزب و فقه سیاسی خُرد و کلان

اگر بتوان از حکومت به مثابه یک کُلِ منسجم سخن گفت و آن را ادارهٔ اداره ها نامید، در این صورت، حزب سیاسی اداره‌ای از این اداره‌ها و مسئله‌ای از مسائل حکومت است. به این سان، اگر نسبت فقه و حکومت را، فقه سیاسی کلان بنامیم، بحث فقهی در باب حزب را باید زیر مجموعه فقه سیاسی خُرد قرار داد. فقه سیاسی کلان، شاخه‌ای از فقه سیاست است که به عملکرد، ساختار، رفتار و تصمیم گیری یک حکومت، در کلیت آن می پردازد. فقه سیاسی کلان با بررسی شاخص‌های عمومی یک حکومت، نظیر منبع مشروعیت، مکانیسم استقرار حکومت، شرایط حکمران و حکمرانی، ساختار و اهداف حکومت، رابطه حقوق و تکالیف شهروندان، حدود آزادی ها، نسبت حقوق و تکالیف شرعی، رابطه عرف و شرع در تنظیم قوانین حکومت و ... می پردازد. در این راستا، تلاش های نظریه پردازان معطوف به ارائه مدل هایی از حکومت است که رابطه میان شریعت، مشروعیت، کارآمدی، ظرفیت های نهادی و اقتدار یک حکومت در جامعهٔ مسلمانی را تنظیم کند. برعکس، فقه سیاسی خُرد، به بررسی مکانیسم انتخاب یا تعیین مدیران اجرایی حکومت، نظام انتخاباتی، فرایند تقنین، شیوهٔ فعالیت فعالان سیاسی در قالب تشکل ها، جماعات و احزاب سیاسی می پردازد. فقه سیاسی خُرد، منطقاً باید چگونگی رفتار انسان ها و انتخاب های آنان را، در سطح مسائل خُرد سیاسی مانند حزب و نظام حزبی و چگونگی تعامل بین حکمرانان و رأی دهندگان و عوامل مؤثر در انتخاب شهروندان بررسی کند. با چنین تحلیلی، روشن است که «مسئله حزب» از مهم‌ترین مسائل فقه سیاسی خرد به شمار می‌رود.

داود فیرحی
فقه و حکمرانی حزبی
نشر نی

■ فقه و موضوع شناسی حزب

از دیدگاه تحقیقات فقهی، حزب نیز همانند هر مسئلهٔ دیگر از مسائل شرعی، دو عنوان قابل پژوهش دارد: موضوع و حکم. از دیدگاه فقیهان، هر موضوعی، حکمی دارد و هر حکمی موضوعی؛ اما، بسیاری از موضوعات به گونه ای است که اگر تصور روشن و درستی از آن‌ها وجود نداشته باشد، استنباط حکم آن‌ها مقدور نیست؛ مثل حقیقت قانون موضوعه، حقیقت انتخابات و نظام انتخاباتی و حقیقت حزب و نظام حزبی. عمده وظیفه فقه، استنباط حکم شرعی است. اما، هر حکم شرعی از آن‌روی که به‌سان یک محمول منطقی است، لاجرم موضوعی دارد و به انتفای موضوع، حکم شرعی نیز منتفی می شود؛ با تغییر آن نیز، تغییر می کند. همچنین، برخی از موضوعات، از آن روی که اختراع و تأسیس شارع است، از درون ادله شرعی استنباط می شود و برخی دیگر نیز، از تولیدات عرف است و شارع با فرض چنین ارتکازات (امور نهادینه شده) و تولیدات عرفی، حکمی شرعی را به آن بار کرده و افزوده است. به این سان، قطع نظر از مجاری دوگانه تولید موضوع (اعم از عرف و شرع)، وابستگی منطقی و ابتنای حکم بر موضوع، امری بدیهی است. موضوع حزب از موضوعاتی است که عرف در شناخت آن مرجعیت دارد. اگر «حزب»، یک امر اعتباری است، تعریف و تشخیص موضوع آن نیز، مثل هر امر اعتباری دیگری، به عهده عرف است. منظور فقیهان از عرف در این گونه موارد، نه عرف تسامحی و عمومی، بلکه «عرف دقیق» است و عرف دقیق، البته پیوند وثیق با تخصص ها و تجربه ها و لاجرم، رشته های علمی متناسب با موضوع دارد. بنابراین، شناخت موضوع حزب و نظام حزبی، بدون آگاهی از دیدگاه محققان این پدیده در دانش سیاسی، ناممکن به نظر می رسد.

■ ضرورت احزاب

دانشمندان علم سیاست، ملازمه‌ای بین دموکراسی و حزب می بینند و معنای این ملازمه، این است که هر کجا حکومت قانون و دولت مردمسالار ظاهر شود، حزب نیز، خواه صحیح خواه فاسد آن، پیدا خواهد شد. حزب و دموکراسی، دوقلوهای به هم بسته اند و صحت و فساد هر یک، به سلامت دیگری گره خورده است. شاید بتوان گفت که نوعی اجماع مرکب، در باب ضرورت احزاب سیاسی برای حفظ و توسعه حکومت های انتخابی وجود دارد. احزاب سیاسی تنها ابزار عملی هستند که اطمینان می دهند، نهادهای دموکراسی در دولت مدرن می توانند به کار خود ادامه دهند. به همین لحاظ است که گفته می شود؛ سخن از دموکراسی سخن از احزاب و نظام حزبی رقابتی است. تجربه سیاسی نشان داده که هنوز در هیچ جای دنیا جایگزین بهینه برای حزب سیاسی، با همین کارکردها و نتایج، ظاهر نشده است. حزب چنان ضرورتی برای نظام های مردمسالار، اعم از دینی و سکولار دارد که حتی سرسخت ترین مخالفان آن نیز، ناگزیر به تأسیس آن تن داده اند. زیرا، هر جا حکومت انتخابی و مجلس قانون گذاری هست، حزب هم هست، اگر شکل صحیح کامل آن ایجاد نشود، ناگزیر، اشکال ناقص و حتی فاسد اَحزاب را ره خواهند رسید.

تازه های نشر

نگاهی به تاریخچه خیریه در جوامع اسلامی

کتاب «خیریه در جوامع اسلامی» نوشته امی سینگر با ترجمه دکتر فاطمه سلجوقیان، بی‌طرفانه و به‌دور از تعصب، تاریخ خیریه در جوامع اسلامی را بررسی می کند. به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، کتاب «خیریه در جوامع اسلامی»، یکی از هزاران پژوهش تاریخی شرق شناسان در حوزه تاریخ مسلمانان در کشورهای اسلامی است که این بار، از نگاه فعالیت های خیرخواهانه به این تاریخ پرداخته است. نویسنده در نتیجه گیری کتابش می نویسد: «هدف این کتاب، روشن کردن این نکته بود که مطالعه تطبیقی خیریه به جست و جوی تفاوت‌ها و شباهت‌های میان جوامع و تجارب تاریخی آن ها منجر می شود.» به همین دلیل، هنگامی که خواننده کتاب را می خواند، صرف نظر از بعضی اشتباهات، احساس می کند که نویسنده بی طرفانه و به‌دور از تعصب، تاریخ خیریه و جوامع اسلامی را بررسی کرده است، زیرا هدف این نوع مطالعات، شناخت دقیق و صحیح از جوامع اسلامی است تا تایید یا تخریب فرد یا گروه خاص؛ موضوعی که در کتاب‌های تاریخی کمتر دیده می شود. کتاب حاضر در پنج فصل با عنوان‌های «زکات (نماز بخوان و زکات بپرداز)»، «فعالیت‌های خیریه داوطلبانه»، «خیران (دست بالا)»، «فقرا و نیازمندان» و «اقتصاد مختلط خیریه» تنظیم شده است. در صفحه ۱۹۶ کتاب درباره نقش موقوفات در پیشرفت‌های شهری و روستایی آمده است: «موقوفات به مدت طولانی، عامل پیشرفت شهری و روستایی بوده است. این بنیادها علاوه بر ایجاد فضاهای معنوی، اقتصادی، مسکونی و تجاری، عامل مهم استقرار مردم در نواحی فتح شده نیز بودند. پیشرفت روستایی، اسلامی سازی و امنیت با تاسیس زاویه‌هایی انجام می گرفت که دارای فضاهای معنوی، اقامتگاه‌ها، آشپزخانه‌ها، تسهیلات برای مهمان و گاهی زمین‌های کشت و زرع بود. در نواحی کم جمعیت، زاویه‌ها علاوه بر سیاحان موقت، همسایگان دایمی را هم جذب می کرد که از خدمات معنوی موسسه حمایتی که عامل پیشرفت اقتصادی پایا بود، بهره می بردند.» کتاب «خیریه در جوامع اسلامی»، در ۴۳۸ صفحه با شمارگان دو هزار نسخه به بهای ۳۰ هزار تومان، از سوی انتشارات قبسات راهی بازار نشر شده است.

نگاهی متفاوت و طنز به اخبار کشور در ستون رادیو الآن
هر روز در صفحه «همشهری سلام»

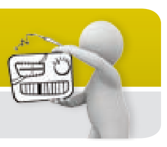

آگهی شناسایی پیمانکار واجد صلاحیت در امر نگهداری پله برقی و آسانسور

از شرکت های واجد شرایط دعوت می گردد در صورت تمایل مدارک ذیل را جهت بررسی و تشخیص صلاحیت به منظور انتخاب برای دعوت به انجام مناقصه تعمیر و نگهداری تعداد ۴۲ دستگاه آسانسور و پله برقی کلاً خارجی یکی از مراکز تجاری اداری مشهد ظرف مدت ۷۲ ساعت به نشانی ingfo@pazhmashhad.com اقدام نمایند.

- تاریخ تأسیس و آگهی ثبت شرکت و امضاء صاحبان مجاز
- ارائه رزومه کاری
- نوع و تعداد آسانسور و پلکانهای برقی موضوع قراردادهای قبلی
- آدرس محل قانونی شرکت
- ارائه گواهی های معتبر صلاحیت طراحی و نصب و نگهداری
- ارائه رضایت نامه های کارفرمایان در دوره ی تعمیر و نگهداری
- ارائه رضایت نامه معتبر و به روز از سندیکای مربوط

م/۹۶۱۵۵۰۸۷